

1.7. PALJASSEEMNETAIMED

MÖTLE JA ARUTLE!

1. Mis puud on fotol?
2. Mille järgi tunned selle puu looduses ära?

Paljasseemne-taimede all mõeldakse enamasti okaspuid. Enamikul paljasseemnetaimedel on lehed muutunud **okasteks**, mis püsivad taime küljes aasta ringi. Enamik paljasseemnetaimi on **igihaljad**.

Paljasseemnetaimed **paljunevad seemnetega**. Paljasseemnetaimede seeme on katmatult (paljalt) käbisoomuste vahel. Sellest ka nimetus: paljasseemnetaimed. Seemnel on tugev kest. Seemnes on olemas toiduvaru uue taime kasvamiseks. Seemnest areneb uus taim kiiremini kui eosest.

Käbid on vajalikud paljunemiseks

Paljasseemnetaimede seemned asuvad **käbides**. Käbisid on kahte tüüpi: emaskäbid ja isaskäbid. Isaskäbides arenevad tolmuterad, mis on väga kerged.

Männi isaskäbid

Männi emaskäbi

Tolmuterad levivad tuulega emaskäbidele, kus hakkab valmima seeme. Kui seeme valmib, siis käbisoomused avanevad ja seemned kukuvad maha.

Osad paljasseemnetaimedel on seeme varustatud kileja tiivakesega. Selliseid seemneid levitab tuul. Seemneid levitavad ka linnud ja loomad.

Lennutiivakestega männiseemned asuvad käbisoomuste vahel.

ÜLESANNE 1

Milliste tunnuste poolest erinevad paljasseemnetaimed varemõpitud taimerühmadest? Jooni õiged vastused.

1. Nad paljunevad eostega.
2. Nad paljunevad seemnetega.
3. Seemned arenevad eoslates.
4. Paljasseemnetaimedel areneb uus taim kiiremini kui sõnajalgtaimedel.

ÜLESANNE 2

Mille poolest on seemnetega paljunemine parem kui eostega paljunemine?

Paljasseemnetaimed on puittaimed

Paljasseemnetaimedel on tüvi **tugev ja puitunud.**

Seetõttu saavad paljasseemnetaimed väga suureks kasvada.

Kõige suuremad taimed Maal ongi paljasseemnetaimed.

Suurimad neist on rannik-sekvoiad.

Need kasvavad Ameerikas.

Puu võib kasvada rohkem kui 115 m kõrguseks.

Ranniksekvoia tüve läbimõõt võib olla üle viie meetri.

Rannik-sekvoiad

Paljude paljasseemnetaimede puit ja koor sisaldavad **vaiku.**

Vaik kaitseb puud haiguste ja vigastuste eest.

Kui puu koor saab vigastada, kattub see vaiguga. Nii ei pääse haigustekitajad sügavamale puu sisse.

Vaigune männitüvi

Saavad kasvada rasketes tingimustes

Paljasseemnetaimed kasvavad sageli jahedas kliimas või kuivadel aladel.

Rasketes tingimustes ei piisa igal aastal uute lehtede kasvatamiseks toitaineid ja vett.

Seetõttu ei langetagi enamik paljasseemnetaimi oma okkaid.

Paljasseemnetaimede okkad on tavaliselt **kaetud vahakihi**ga, et nendest auraks vähem niiskust. Nii saab taim kasvamiseks vett kokku hoida.

*Männi okkad on kaetud vahakihi*ga.

Okaspuude juured ulatuvad sügavale maa sisse. Nii saab puu vett kätte sügavalt maa seest. Teiste taimede juured nii sügavale ei ulatu.

ÜLESANNE 3

Kuidas on paljasseemnetaimed kohastunud eluks rasketes tingimustes? Koosta mõistekaart.

